

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co lze nově napadnout v adhezních smlouvách a obchodních podmínkách?

Přinejmenším právní veřejnosti je dobře známo, že nový občanský zákoník stanoví určité limity při používání smluv uzavíraných adhezním způsobem (tzv. formulářové smlouvy) a obchodních podmínek. Účelem tohoto článku není objevovat nové, ale stručně shrnout limity zavedené NOZ.

Smlouvy uzavírané adhezním způsobem (dále též „adhezní smlouvy“) jsou upraveny v §§ 1798 až 1801 NOZ. Jedná se o smlouvy, pro které je typická výrazná nerovnováha stran, tedy o smlouvy, jejichž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejich pokynů, aniž by slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit. Zákon pak výslovně stanoví domněnku, že pokud je při sjednávání smlouvy použit formulář, jedná se o smlouvu adhezní.

Každý z nás si asi umí představit, jakou naději na úspěch bude mít, když si jako jednotlivec bude prosazovat změny do smlouvy s telefonním operátorem, dodavatelem plynu, elektřiny atd. A právě to je uzavírání smlouvy adhezním způsobem.

Tyto smlouvy jsou víceméně založeny na principu „take it or leave it“, jejich uzavírání však musí vždy splňovat následující, zákonem stanovené limity:

- slabší strana by měla podepsat **výslovné seznámení se „včleňovacími doložkami“**, tedy že byla upozorněna na to, že součástí smlouvy jsou ustanovení (typicky obchodní podmínky) uvedená mimo text smlouvy, nemusí být již však detailně seznámena s těmito ustanoveními mimo text smlouvy, ale jen se „včleňovací doložkou“. Alespoň tak se zatím převážně vykládá povinnost uvedená v ustanovení § 1799 NOZ. Zákon je v tomto ustanovení však poněkud nejasný a uvidíme, kam se ubere judikatura,
- neměly by být používány **obtížně čitelné doložky** psané drobným písmem, neboť doložka, kterou lze přečíst jen se zvláštními obtížemi je platná jen, pokud slabší smluvní straně nepůsobí újmu, nebo jí byla tato doložka dostatečně vysvětlena,
- zakázány jsou i **nesrozumitelné doložky**, respektive doložky nesrozumitelné osobě průměrného rozumu, pro něž platí totéž, co pro doložky obtížně čitelné,
- doložky pro slabší stranu **zvláště nevýhodné**, aniž by pro to byl rozumný důvod, jsou taktéž neplatné.

Výše uvedená ustanovení o adhezních smlouvách přitom nelze, s výjimkou smluv uzavřených mezi podnikateli, smluvně vyloučit.

Pro adhezní smlouvy je dále typické používání obchodních podmínek, jejichž zákonné limity jsou opět upraveny zákonem, a to v ustanoveních §§ 1751 až 1753 NOZ. Zákonná omezení obchodních

podmínek jsou následující:

- obchodní podmínky musí být **přiloženy k nabídce nebo musí být stranám známy**. Výjimkou je uzavírání smlouvy mezi podnikateli, kdy postačí odkázat na obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi,
- pokud jsou obchodní podmínky v rozporu s textem vlastní smlouvy, **smlouva má přednost**,
- **jednostranné změny obchodních podmínek** jsou možné, avšak jen pokud je pro to rozumná potřeba, pokud bylo předem dohodnuto, jak to bude druhé straně oznámeno a pokud má druhá strana právo změnu odmítnout a závazek z tohoto důvodu vypovědět,
- **ustanovení, která druhá strana nemohla rozumně očekávat**, jsou neúčinná, nepřijala-li je druhá strana výslovně.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že právní úprava adhezních smluv obsažená v NOZ s sebou přinesla podstatně větší důraz na ochranu slabšího kontrahenta, který fakticky nemá žádnou možnost obsah smlouvy změnit. Nová ustanovení tak zcela jistě ocení především důchodci a jiné, řekněme více zranitelné osoby, jimž byly v minulosti často předkládány smlouvy s velice špatně čitelnými doložkami. Je otázkou, do jaké míry se dosavadní praxe změní, nicméně slabší strana má nyní alespoň nějakou možnost obrany. Velkým společenstvem pak lze doporučit upravit smluvní dokumentaci v souladu s výše uvedeným.

JUDr. Petr Veselý,
advokát, partner

[Holubová advokáti s.r.o.](#)

Za Poříčskou bránou 21/365
180 00 Praha 8

Tel.: +420 224 914 050
Fax: +420 224 914 050
e-mail: info@holubova.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny](#)

soudního komisaře

- Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?
- Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor
- Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit
- Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie
- Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka
- Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou
- Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě
- Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu